

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno
Din 16.—, četrletno Din 9.—, ino-
zemstvo Din 64.—
Poštno-čkovni rač. 10.003.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO
Z MESEČNO PRILOGO „NAŠ DOM“

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška c. 5.
Telefon 2113

Cene inseratom: cela stran
Din 2000.—, pol strani Din 1000.—,
četrt strani Din 500.—, 1/8 strani
Din 250.—, 1/16 strani Din 125.—
Mali oglasi vsaka beseda Din 1.20.

Hitler — Mussolini.

Hitler je udaril na mizo ter s tem prekinil mednarodne razgovore za doseg sporazuma med narodi in ohranitev miru med državami. To je taktična poteza v izvrševanju nemškega narodno-socialističnega programa. Z geslom »Svoboda in kruh« je Hitler dvignil ljudske množice, osobito mladinske vrste, da so ostavile prejšnje stranke ter sledile zastavi narodnega socializma. Z geslom »Svoboda in kruh« je šel v boj zoper prejšnje vlade ter jih strmoglavil. Ljudstvo, ki je temu geslu v dobri veri sledilo, sedaj zahteva njegovo uresničenje. Najčehše in tudi najglasnejše so se te zahteve začele pojavljati v vrstah najbolj vnetih Hitlerjevih pristašev.

Drugi del bojnega gesla Hitlerjevega je vsled velike gospodarske krize, ki pritiska nemško državo, nemško ljudstvo in vse njegove sloje, težko izvršljiv. Dovolj kruha, in sicer dobrega kruha oskrbeti vsem: kmetom, obrtnikom, delavcem, trgovcem, nameščencem in zlasti še vedno velikemu številu brezposelnih, to je sedaj nemogoče. Zato je treba časa in osobito dobro preiščenega in preizkušenega gospodarskega načrta ter po njem dosledno usmerjene gospodarske politike. Da je narodni socializem za kaj takega sposoben, dosedaj še ni dokazal. Tudi njegov vzornik, italijanski fašizem, je ta dokaz ostal svojemu narodu in svetu dolžan. Da bi bile gospodarske razmere med italijanskim narodom dobro urejene v splošno zadovoljnost ljudstva, tega si niti sam fašizem ne upa trditi.

Mussolini je takoj spoznal Ahilejevo (= ranljivo) peto italijanskega fašizma ter obrnil pogled italijanskega ljudstva od notranjosti v zunanost, od notranje politike v zunanjo. Obračal je ter še vedno obrača oči svojega ljudstva v pokrajine, ki še niso v italijanski oblasti, pa bi morale biti. Ker še niso, se morajo pridobiti: tako tak pogled vzbuja pri ljudstvu ne samo zanimanje in želje, marveč tudi zahteve in program za njihovo uresničenje. Mussolini razume s čudno spretnostjo, ki je njegovi rasi nekako prirojena, se gibati na področju zunanje politike, izrabljati mednarodne situacije (položaje) v prid Italiji, sklepati ugodne pogodbe, pod firmo revizije mirovnih pogodb osvajanja željne države priklepati na sebe ter s sprožitvijo novih vprašanj in načrtov za njihovo rešitev sebe in svoj fašizem po-

tiskati v ospredje in če le mogoče, v osredje mednarodne politike.

Mussolini ni nikdar bil prijatelj Zveze narodov, katero smatra kot spotiko in oviro na potu svoje politike. In vendar ni izstopil iz te Zveze, ker bi to bilo kvarno za Italijo in njene koristi. Hitler tudi smatra Zvezo narodov kot spotiko in oviro nemškonacionalne politike, pa ni ostal v njej, temveč je Nemčijo odtrgal od Zveze. S tem je dokazal, da daleč zaostaja za preudarnostjo in previdnostjo voditelja italijanskega fašizma. Mussolini uporablja pri zasledovanju svojih političnih ciljev takšne metode (načine), da drugih držav, zlasti velesil, naravnost ne odbija. Hitler pa je s tem, da je zaukazal izstop Nemčije iz razorožitvene konference in iz Zveze narodov, vse druge države od sebe odbil ter svojo državo popolnoma izoliral (osamotil).

Osamotba Nemčije je sedaj takšna, da se je sam Mussolini začel odmikati

od nemškega narodnega socializma. Ako je Hitler računil s tem, da bo več držav potegnili s seboj iz Zveze narodov, se je uračunal. Celo Bulgarija in Ogrska se obotavljata mu slediti. Zveza narodov je kljub velikim svojim napakam in nedostatom svojega postopanja vendar edina mednar. ustanova, ki kolikor toliko poravnava spore med narodi ter po močeh deluje za ohranitev miru na svetu. Ko je Hitler potegnil Nemčijo iz ženevske mednarodne organizacije za pomirjevanje narodov in sporazumevanje med državami, jo je vrgel nazaj v ozračje prusaške militaristične in osvajevalne politike, ki ji je storila žalostni konec svetovna vojna. Ali misli Hitler v doslednem izvajanju svojega programa tudi kaj takega riskirati? »Svoboda«: to je prvi del njegovega programa. Mar li ni Nemčija svobodna? Hitler smatra zabrano oboroževanja Nemčije kot dokaz za nesvobodo in neenakopravnost Nemčije. Vsa druga Evropa pa smatra to zabrano kot nujni predpogoj za svobodo Evrope in za ohranitev miru na svetu.

IZ RAZNIH DRŽAV

IZ NAŠE DRŽAVE.

Novo predsedstvo narodne skupščine in senata. Dne 20. oktobra je bil zopet izvoljen za predsednika narodne skupščine dr. Kumanudi. Predsednik

senata je postal kmetijski minister g. dr. Ljubomir Tomašič. Kmetijstvo ministrstvo je prevzel predsednik vlade dr. Srskič.

V DRUGIH DRAŽVAH.

Na čehoslovaškem bo izglasovan v kratkem zakon, po katerem bodo razpuščene poleg nemških tudi nekatere opoz. stranke. Govori se o uporabi no-

Romunski zunanji minister Titulescu (levo) na Poljskem. Na sredini vidimo poljskega maršala Pilsudskega in desno poljskega zunanjega ministra Becka.

V starejših letih sveže in neizčrpane

morejo ostati samo osebe, ki za časa posvetijo vso pozornost pravilni negi zdravja. K tej negi pa spada predvsem često presnavljanje in obnavljanje človeškega notranjega ustroja, ki ga je treba od časa do časa očistiti nakopičenih, telesu škodljivih snovi. V to svrhu je najboljšje redno uživanje PLANINKA-ČAJA, ki je sestavljen večinoma iz najboljših planinskih zdravilnih zelišč. Ultravioletni solnčni žarki ter gorska mineralna zemlja dajejo tem

zeliščem posebno zdravilno moč za čiščenje in obnavljanje krvi, ki tako očiščena lahko in pravilno kroži po zopet prožnih žilah, kar ima za posledico, da si ohranimo svežost, gibčnost in čilost do visoke starosti. Zahtevajte v apotekah samo pravi PLANINKA ČAJ BAHOVEC v plombiranih zavitkih in z napisom proizvajalca:

LEKARNA MR. BAHOVEC — LJUBLJANA.
Reg. br. 12500 — 20. VII. 1932.

vega zakona tudi napram čehoslovaškim fašistom.

Amerika bo priznala sovjetsko Rusijo. Za kakih 14 dni bo obiskal Wa-

shington komisar za ruske zunanje zadeve Litvinov in bo pričel razgovore o obnovi odnošajev med ameriškimi Zedinjenimi državami in ruskimi sovjeti.

Sodba o verskih odpadnikih. So ljudje, ki stavijo lastno mišljenje, če je tudi krivo, in lastno korist, če jo tudi narekuje sebičnost, nad vero. To je povse napačno, ker vera mora vladati človeku in vsemu njegovemu udeleževanju. Največje obsodbe je vredno, če se vera podreja političnim ciljem in političnim težnjam ter se izrablja v politične manifestacije. To delajo zlasti tisti, ki celo od vere odpadajo, samo da dosežajo politične smotre ter izvršijo pred svetom politično manifestacijo. To so povečini mladi domišljivi ljudje, ki si domišljajo, da se okoli njih suče ves svet ter da bo njihov odpad dovedel do propada cerkve, ki so ji obrnili hrbet. Kar se tiče odpadnikov od katoliške cerkve, je zanimiva sodba vatikanskega lista »Osservatore Romano«, ki jo je zapisal povodom izstopa nekaterih ljudi na Koroškem, kateri se je nedavno dogodil iz nemško-nacionalnih nagibov. Vatikanski list tako-le piše: »Z verskega in duhovnega stališča je to dejstvo brez važnosti. Gre za katoliško rojene, ki svojih verskih dolžnosti niso izpolnili, za nekake protestante, polne brezbriznosti napram veri in svoji prvotni religiji. S svojim izstopom so se postavili kot bojevniki v neko strujo, ki ji je tuja krščanska in socialna misel. Po svoji naravi so rekruti pretiranosti in nacionalisti iz nasprotstva proti sedanji vladi, ki je krščansko-socialna. Ni prvokrat, da avstrijska narodno-socialistična propaganda posnema postopanje velenemcev prejšnjih časov, ki so odpad od Rima smatrali kot delo narodnega junaštva ter kakor znano vzklikali: Proč od Rima! Besede vatikanskega lista veljajo ne samo za nemško-nacionalne, marveč tudi za drugo-nacionalne odpadnike od vere, n. pr. tudi za tiste, ki so nedavno objavili v nekaterih slovenskih listih svoj izstop iz katoliške cerkve.

Tudi sv. pismo popravlja. Nemški narodni socializem hoče povsod komandirati: v politiki, v gospodarstvu, v prosveti, celo v veri. Lotil se je glavnega vira naše vere, namreč sv. pisma. Narodno-socialistični glavarji si prisvajajo pravico določevati, kaj spada v sv. pismo in kaj ne. V sv. pismu je zabeležena kot pretresljiv primer neomajne

vere in junaške poslušnosti do Boga daritev Isakova po Abrahamu. Bog ni hotel, da bi Abraham v resnici krvavo daroval svojega sina, saj je to preprečil po angelu, ki ga je poslal, marveč je hotel preizkusiti Abrahamovo brezpogojno pokorščino, ki je v njej bil pripravljen Bogu darovati svojega lastnega sina. To poročilo sv. pisma so kristjani doslej smatrali kot jako poučno in spodbudno. Drugače pa sodijo nemški narodni socialisti. Narodno-socialistični vladni predsednik v Šlesvik-Holštajnu je odredil, da se to poročilo sv. pisma mora v šolskem učnem načrtu izčrtati, češ, da je nenemško. Tako se bo tudi sv. pismo moralo odslej podvreči merilu nemštva, kakor ga pojmuje nemški narodni socializem. Zalostno in smešno obenem.

Pod vplivom papeža. Japonski generalni konzul v San Paulo v Braziliji (v južni Ameriki) je prej bil v konzularni službi v Varšavi na Poljskem. Bilo je to takoj po končani svetovni vojni. Tamkaj se je seznanil s papeževim nuncijem, ki se je imenoval monsieur Ahile Ratti. To ni bil nikdo drugi kot sedanji papež Pij XI. Osebnost sedanjega papeža, takratnega papeževga nuncija, je napravila na Japonca globok vtis. Ta vtis ga je spremljal, ko je bil kot generalni konzul premeščen v Brazilijo. Pod tem vtisom se je odločil, da je dal svojo hčerko v katoliško šolo. Vzgoja, ki jo je mlada Japonka dobila v tej šoli, je bila vzorna ter je očeta napolnjevala z radostjo. Manj radosten pa je bil oče, ko mu je hčerka razodela svoj namen, da hoče postati katoličanka. Oče se je dolgo ustavljal. Ko pa je hči dorasla ter vztrajala pri svoji zahtevi, se je udal. Ko je hči prejela zakrament sv. krsta, je oče napram jezuitskemu patru del Toro izjavil: »Iskreno občudujem katoličane in zlasti monsignorja Ratti, sedanjega papeža Pija XI.« Hči je pri krstu dobila ime Marija Pija.

Primer udobnega življenja na račun ljudske lahkovernosti.

Našim čitateljem bo prav gotovo še v živem spominu afera »Kmetijske eksportne zadruga« v Mariboru, pri kateri je šlo v izgubo stotisoče slovenskega denarja. Neštevilni so ljudje, ki se spo-

minjajo te afere s prav bridkimi spomini, ker so izgubili lepe tisoče. Glavni krivci, ki so takrat upropastili Kmetijsko eksportno zadrugo, so bili »ravnateljci«: Kenda, Kristofič in Žunkovič. Radi njihovega poslovanja pri omenjeni zadrugi je še v teku kazensko postopanje pri mariborskem okrožnem sodišču ter bodo prejeli zaslužno kazni.

Komaj pa se je razburjenje med ljudstvom proti tej troperesni deteljici malo poglelo, je že izbruhnila na dan nova afera, pri kateri je imela zopet ta trojica svoje prste vmes. V tem slučaju gre še za večje svote, ki so jih prebrisan izvabili od lahkovernih ljudi z zadrugo »Edinost«, ki so jo ustanovili začetkom tega leta v Mariboru. Polom Kmetijske eksportne zadruga jih ni oplašil. Pričeli so razmišljati, kako bi znova na lahek način živeli na račun lahkovernih ljudi in prišli so na misel, ustanoviti zadrugo, ki bi naj dajala — »brezobrestna posojila«.

Ustanovili so novo zadrugo brez pare denarja. V upravni odbor so vzeli priproste kmečke ljudi, ki niso imeli pojma o poslovanju take zadruga in na ta način so si zagotovili popolnoma proste roke za svoje sleparsko delo. Ker so bili v Mariboru že predobro znani in so vedeli, da tu ne bi s svojim poslom uspeli, so ustanovili mariborsko centralo zgolj radi tega, da so lahko potem osnovali podružnice po celi državi. Ko so bile podružnice osnovane, pa so mariborsko centralo enostavno ukiniteli — preselili so celotno poslovanje v zagrebško podružnico ter od tu razpleli svoje mreže po Hrvatskem in enem delu Slovenije. Zlasti v obsoletskih krajih in v ljubljanski okolici so bili njihovi agenti pridno na delu. Obljubljali so ljudem brezobrestna posojila in v času sedanje denarne stiske so jim kalini kar vreli na limanice. Vsak prosilec za brezobrestno posojilo je moral plačati gotovo svoto kot članarino ter je prejel za to tolažbo, da bo v najkrajšem času posojilo prejel. Članarina je znašala pa navadi več tisoč dinarjev. Da bi ljudem zabrisali oči, so res v vsakem okraju podelili nekaterim prosilcem taka posojila, kar je bilo zanje največja reklama. Novi člani so potem kar silili v to zadrugo ter vplačevali članarino, ki so si jo dostikrat sposojevali. Denar je kar pritekal v blagajno, zadnje mesece so vsak dan prejeli po 25.000 Din na članarini. Skupno se računa, da so vplačali ljudje na članarini okoli 3 milijone Din. Od tega denarja je zadruga razdelila okoli 100.000 Din na posojilih, okoli 900.000 D je bilo upravnih stroškov za plače in opremo zagrebške podružnice, za 2 milijona Din pa se ne ve, kam so izginili. Zadnje čase so se pričele množiti pritožbe članov, ki so plačali članarino, na posojilo pa so zaman čakali cele mesece.

»Ravnateljci« so članstvo nekaj časa tolažili, toda sama tolažba ni zalegla; slednjič je posegla vmes zagrebška policija in v petek dne 13. oktobra je aretirala ravnateljsko trojico. Pri preiskavi so prišle na dan gorostasne stvari. V blagajni niso našli pri preiskavi niti pare. Redne plače je prejemal vsak ravnatelj 3500 Din na mesec, z raznimi